

# Ginderbroek



Wijkkrant 2023 | winter



*De kermis van Ginderbroek in 1947 met een zottekeskoers en in 1983 met een achtpersoonskermistandem en de rijders ervan waren Jules Steurs, Martin Rotthier, Rudy De Motte, Hugo Caers, Gène Ruts, Fernand en Danny Van Hees, Jan Hannes en Jos Geukens.*

Inwoners van de wijk konden eens per jaar, altijd in het weekend na Pinksteren, hun dagelijkse zorgen en beslommingen enkele dagen opzij zetten. Ja, dan telde alleen het eerste vers van hun kermislied: 'Kermis was een feest om ter meest.' De hele wijk bracht die dagen dan door in uitbundige vreugde en met een overvloed aan eten, drank, leute, muziek en dans.

## Het verhaal van Ginderbroek



<http://www.wijkginderbroek.be>

Na Het verhaal van Vlaanderen, door Tom Waes onlangs op het televisiescherm gebracht, was het dringend nodig om ook Het verhaal van Ginderbroek toch even voor te stellen.

Ginderbroek, nauwelijks een zakdoek groot, wist zich als een actieve wijk op de kaart van Mol te zetten. De grote factor was de samenhang en het thuisgevoel waarmee de inwoners bezielde waren.

Een dorp, maar ook elke wijk, heeft historisch gezien niet alleen een belangrijke rol gespeeld in de vormgeving van het landschap, maar daarbij hebben alle omwonenden de vele aspecten van het lokale leven in elkaar gevlochten. En nu nog vlechten ze dagelijks de plaatselijke bedrijvigheid tot een kleurrijk en vinnig matje. Niet alleen met

opbeurende voorvallen en feestvierders, maar bovendien met donkere bladzijden en doemdenkers.

Het historische verleden van Ginderbroek op Mols grondgebied is in haar totaliteit niet te omschrijven, wel kan het in een paar fragmenten uitgebeeld worden. Wat we in deze dorpskrant van 2023 proberen te realiseren.

Met "Het verhaal van Ginderbroek" kun je kennis maken met hoe onze wijk van vandaag ontstaan en gegroeid is. Volledig kan deze kroniek natuurlijk niet zijn, ook al omdat het aantal bladzijden beperkt is. Maar je vindt een meer uitgebreide lijst van gebeurtenissen van onze wijk op onze website.

## De eerste bewoners van onze wijk

Omstreeks 6000 à 7000 vóór Christus trokken mensen in dierenvachten of in ruw geweven stoffen door onze streken. Ze leefden vooral van de jacht, visvangst en van wat ze aan vruchten konden verzamelen.

Als het eten in die omgeving te schaars werd om te overleven, verhuisden deze jagers en voedselverzamelaars naar andere gebieden.

De eerste bewoners van onze streken hebben we Oude Belgen genoemd. Er waren verschillende volksstammen zoals de Nerviers, de Eburonen met Ambiorix als hoofdman, de Menapiërs en de Taxandriërs (later de streek van de Kempen). Ook de Batavieren vormden een van de primitieve Germaans-Keltische stammen die vooral in het noorden van de Lage Landen verbleven.

Die laatste volksgroep is bij ons vooral bekend door de humoristische speelfilm 'De Batavieren', die in 1970 door Doka Filmclub Mol is gedraaid. De film schetste het dagelijkse leven van deze oude volksstam in hun kledij van pels en geweven stoffen.



*De kampeerplaats van de Batavieren met de zangers Marc Dex en Juul Kabas en met de spelers Wieza Nuyts, Nicole Geypen, Toon Kinnaer Clement, Verscheuren en anderen van Ginderbroek.*

Tot de 4de en 5de eeuw domineerde een groot loofwoud de Netevalleien met elzen, wilgen, berken en ondoordringbare struiken. De geringe bevolking laveerde tussen de riviergeulen met moerassen en zandige duinruggen. Uiteindelijk zullen rondtrekkende gezinnen of groepen zich vestigen – niemand kan er een juiste datum op plakken - op hogere plaatsen langs de riviertjes.

Vanaf 900 na Christus probeerden de bewoners in de vallei van de Molse Nete wat akkerland te verwerven door het struikgewas te rooien, de wateroverlast te bekampen en het opwerpen van dammen en dijken. Deze redelijk natte en vruchtbare gronden werden vooral gebruikt als hooilanden en voor voederbieten die het wintervoedsel voor het vee leverden.

## 1472 - Ten Broecke

Het zijn de cijnsboeken van 1472 uit het Staatsarchief in Brussel die onze wijk op de kaart hebben gezet. In die belastingschriften komen vijf Ginderbroekse plaatsnamen voor: Ten broecke, De Biest, Nyenstraat, Paelstock en Donkerstraatje.

De straatnamen Ginderbroek, De Biststraat en de Nieuwstraat hebben hun bestaan nog aan die tijd te danken; de Paalstock en het Donkerstraatje daarentegen zijn in de vergeethoek geraakt.

In de loop van de geschiedenis is de schrijfwijze van onze wijk menige keer veranderd: van Ten Broecke over Genebroek tot Ghinderbroek en Ginderbroek. De naam Ginderbroek is een echte natuurnaam dat een karakteristiek van het landschap weergeeft: het broek, een vochtig grasland dat 'ginder' buiten de dorpskom ligt. Wat we aan onze wijknaam zo fijn vinden is dat er nergens een replica van bestaat. De naam Ginderbroek is inderdaad enig in ons land en dus uniek.

Voor een buitenstaander is het moeilijk aan te nemen dat Ginderbroek zo'n hechte gemeenschap is. Je vertrekt in Mol op de Markt en je rijdt naar Ezaart en ergens onderweg ligt Ginderbroek. Maar je zou niet kunnen zeggen waar de wijk begint en waar ze eindigt. Er is inderdaad geen visuele afbakening.

Maar een kleine honderd jaar geleden was de grens met Mol-Centrum en met Ezaart er wel degelijk.

De indeling gebeurde op basis van arbeid. Ginderbroek was een arbeidersbuurt of een wijk van dagloners, in Mol-Centrum woonde de burgerij en Ezaart leefde van de landbouw. Dat zag je best aan de woningbouw. In Ginderbroek waren het eenvoudige werkmansoptrekjes, zelfs zonder dakgoot, in Mol-Centrum hadden de huizen al een verdieping en in Ezaart had je heel wat keuterboerderijtjes.



*Een oude prentkaart met de laatste woningen van de Markt die al een verdieping hebben en de eerste lage en witgekalkte huisjes van de Nieuwstraat, het begin van de arbeiderswijk Ginderbroek.*

## 22 januari 1579 - De Spaanse veldslag

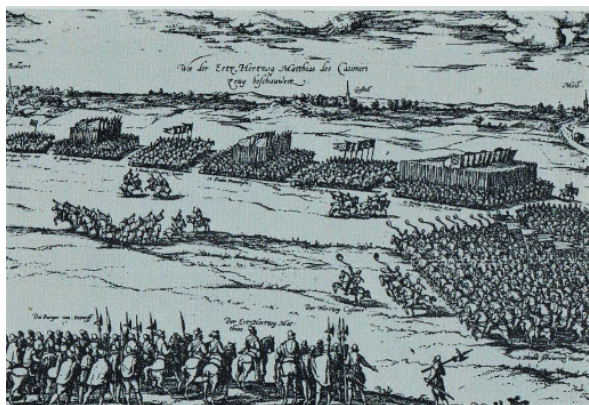
In de laatste helft van de 16de eeuw gingen Mol en andere omliggende dorpen gebukt onder de genadeloze optredens van de Staatse (Hollandse) en Spaanse troepen die telkens een spoor van vernieling, brandstichting en diefstal achterlieten. Die dorpen moesten daarbij onophoudelijk oorlogsbelastingen betalen. Aan dat leed scheen maar geen einde te komen.



Op 22 januari 1579 werd Mol onder de voeten gelopen door zes vaandels Duitse troepen in dienst van de Hollanders. Maar de triomfantelijke intocht eindigde in een volslagen verwarring, want die Duitse huursoldaten werden verrast door het plotseling oprukkende Spaanse leger. Ze lieten veel doden en gevangenen op het slagveld achter.

*'Ter herinnering aan die veldslag bracht men op een kaart van 1880 twee gekruiste sabels en het jaartal 1579 aan, op de plaats waar de Hofsmolen lag' - die wij kennen als de molen van Peerdskerkhof - aldus Roger Knaepen in zijn naslagwerk Moll-Baelen-Desschel 1559-1795.*

Vooraf tijdens de Tachtigjarige Oorlog van 1568 tot 1648 hadden onze inwoners veel te lijden van de plunderzucht van rondzwervende (huur)soldaten die geen soldij hadden gekregen en zelf voor hun eten en beloning moesten zorgen.



*Een parade van Hollandse huurlingen. Ze maakten onze streken onveilig, maar werden door Spaanse troepen verrast en op het huidige Peerdskerkhof verslagen. (Prent en tekst uit het boek: Van pestkapel tot gasthuis)*

De bewoners beschermden zich door het uitbouwen van schansen waarop ze bij gevaar zich met hun gezin, bezittingen en vee konden terugtrekken.

Mol had toen een aantal van zulke vluchtoorden om zich te verdedigen en één ervan lag in de natte Netevallei van Ginderbroek en zou nu omgeven zijn geweest met de huidige Hooistraat, de tuinen van de Polderstraat, het 'Schabberdekske' en het waterzuiveringsstation.

## 1617 - Het Hooghuis



*Lucie van Cent Caers en voorzitter Louis Van Baelen in de deuropening van het Hooghuis, met een geëmailleerde rode waterketel en koffiekannet voor de inrichting van het Kersthuis.*

Met de bouw van het Hooghuis in 1617 op het Pleintje van Ginderbroek maken we een duik tot in het begin van de 17de eeuw, ten tijde van de bestuursperiode van de aartshertogen Albrecht en Isabella, toen een wat rustigere periode.

Dit woonhuis is bijgevolg al meer dan 400 jaar overeind gebleven, vooral met dank aan de restauratie door Lucie en schrijnwerker Cent Caers, die de woning in 1975 hadden gekocht. Ze hebben het gebouw op eigen houtje en met kundig ambachtelijk werk opgeknapt, gerestaureerd en bewaard voor de toekomst. Het is een van de oudste woonhuizen van het Vlaamse land.

Na het overlijden van Lucie zal, naar horen zeggen, het Hooghuis verkocht worden. De wijk is erg benieuwd welke bestemming het daarna zal krijgen.

De geschiedenis van het Hooghuis is beschreven in de brochurereeks "Zo leefde Ginderbroek", nr. 11 a en b.

Met de families Van Baelen en Schrammen beleefde het gebouw in de 18de eeuw een woelige tijd omwille van echtelijke narigheden en tragische escapades.

De smidse en de herberg in het Hooghuis waren in de eerste helft van de 20ste eeuw de trekpleister van het volkse leven in de wijk, onder meer als lokaal (1907-1955) van de schuttersgilde Sinte-Barbara.



*Het oorspronkelijke raam in de zijgevel van het Hooghuis, langs de Beemdenstraat.*

## 17 oktober 1673 - Het bezoek van een historische beroemd- heid aan onze wijk

In 1673, net 350 jaar geleden, trokken de Hollandse legers door de Kempen in strijd tegen de Spanjaarden en ze sloegen hun legerkamp op aan het Laar in Mol-Centrum.

Tijdens hun veldtocht vergezeld de Nederlandse edelman Constantijn Huygens het leger als secretaris. Hij hield een dagboek bij en tekende telkens enkele merkwaardige dorpsgezichten.



In de voormiddag van 17 oktober 1673 stapte Constantijn Huygens, vergezeld van zijn klerk en een notabel van Mol door de Nieuwstraat. Aan het Pleintje van Ginderbroek sloeg hij links af, de beemden in. Het was het paadje waar nu het oude papierhok staat. Huygens ging verder tot waar de twee Neten samenvloeien. Hij bekeek de riviertjes en bewonderde de kerktoeren van Mol, half verscholen achter elzen- en wilgenstruiken. Met een goedkeurende knik naar zijn klerk, liet hij een doek van 120 bij 150 centimeter op zijn schildersezal spannen. Hij dopte zijn pen in de inktpot en begon de samenvloeiing en de kerktoeren op de achtergrond te schilderen. Als zijn tekening af en droog was, borg zijn klerk het materiaal en doek op en Constantijn Huygens stapte weer langs hetzelfde beemdpaadje en het Pleintje van Ginderbroek via de Nieuwstraat terug naar zijn legerhut in het Centrum.

Die ingekleurde inkttekening geeft een unieke blik over de samenvloeiing van de Molse en Oude Nete in de achtertuin van Ginderbroek. Het landschap lijkt zo geplukt van een postkaart uit een lang vervlogen tijd en is dat eigenlijk ook zo. Die pentekening wordt bewaard in het Rijksmuseum te Amsterdam.



Deze tekening is het enige bewijs hoe de spits van onze kerktoeren er ooit heeft uitgezien, want in 1765 is ze na een bliksemingslag in de vlammen opgegaan, waarna de toenmalige landheer de stompe, een goedkope en lelijke spits op de toren liet plaatsen.

## 1789 - De windmolen van Peerdskerkhof

Op het einde van het Oostenrijks tijdvak werden alle oude vrijheden afgeschaft, zo ook 'het recht op de wind'. Vanaf dan mocht iedereen een windmolen bouwen en waren de landbouwers niet meer verplicht hun granen in de molen van de heer te laten malen, in de zogenaamde banmolen.

Volgens panorama van Mol is in 1789 de molen van Peerdskerkhof in het Mols Veld gebouwd. Het is een van onze eerste historische bedrijven die de industrialisatie in onze wijk heeft ingeluid.

Deze standaardmolen zal blijven malen tot wanneer op de donkere avond van 20 juli 1935 de buurtbewoners van uit hun dakraampjes beginnen te roepen: 'De molen brandt! 't Is de molen van Aerts!'

Louis Aerts (1889-1867) was de laatste molenaar. (Zo leefde Ginderbroek, nr. 7 a en b)

Naast het vetmesten van varkens en het houden van schapen en geiten, heeft de zuivelindustrie de Kempen uit de ergste armoede gered.

Op 2 mei 1904 werd de goedkeuring verleend voor de melkerij Borgerhout in Ginderbroek. Die zou naast de magazijnen van Borgerhout komen waar vier buurtbewoners in de voormiddag het boteren regelden, onder het beschermend oog van Marie Luyten, Marie van Borgerhout genoemd. Maar door de gevolgen van de Eerste Wereldoorlog ging de melkerij in 1919 in vereffening.

In 1913 werd het bedrijf Metalen Van Hees opgestart door een 'straffe' madam, namelijk Josephine De Saedeleir (1878-1954), in Ginderbroek bijna uitsluitend als Fienke Vod gekend. Na het overlijden van haar man Frans Borms zette ze de bloeiende handel in vossen en oude metalen zelfstandig voort. Na haar overlijden nam haar schoonzoon Ferdinand Vanhees de zaak over. En nu hebben zijn kleinkinderen Danny en Fernand met Metalen Vanhees al drie vestingen: Mol, Lommel en Herentals.

Ginderbroek telde daarbij vele kleinere ambachten en winkels. De bekendste was wel 't Bazarke dat door Jef Beyens ook in 1913 was opgericht. Frans en zoon Jan Cuyvers waren de voornaamste opvolgers. Hun hoogtepunt in de wijk was de koffietafel van de gouden bruiloft van Manske en Frans Cuyvers in het cafetaria van de sporthal Den Uyt waarbij alle inwoners van Ginderbroek waren uitgenodigd.



Manske en Frans aan de kop van een tafel, te midden van de volle cafetaria. 't Bazarke is enkele jaren geleden gesloten.

## 1794 - De Franse overheersing

Na de Spaanse en de Oostenrijkse troepenbewegingen waren het de Fransen die onze streken binnenvielen, zogezegd om ons te bevrijden van de Oostenrijkse overheersing. In 1794 stak het Franse leger van 90 000 sansculotten, meest voetvolk, de bruggen van de Molse Nete over. Hun verschillende kampen strekten zich uit in heel Mol... *'Het gros van het Franse leger besloeg de gehele uitgestrektheid van 't zogenaamde Peerdskerkhof tot aan de tuinen van Ginderbroek, met de Veldstraat (nu Martelarenstraat) tussen beide'*, aldus Van Praet die toen secretaris van de voogdij was. Maar al vlug werd het duidelijk dat ons land een andere bezetting kreeg en de Fransen waren na enkele jaren hun goede naam van bevrijders kwijt.

De bajonet op het geweer was in die tijd een gevaarlijk wapen om de vijand dood te steken of om de bevolking te bedreigen. Volgens de overgrootmoeder van Rik Bergmans (1900-1988, Hooistraat) zouden enkele sansculotten in Ginderbroek toen twee kinderen brutaal vermoord hebben. *'Op de plaats waar 't Bazarke is geweest en waar Gerard Van Baelen woonde (nu Nany's Bakery Shop), stonden vroeger twee lage daglonershuisjes. Twee plunderende Franse soldaten staken de Molse Nete over en stormden de eerste woningen binnen die ze zagen. Ze eisten voedsel op en ook sieraden. Omdat de bewoners hun eisen niet meteen inwilligden, werd een van de soldaten zo driest dat hij met zijn bajonet door de wissel van een wieg stak. De baby die erin lag, zou enkele weken later zijn overleden. Als woestelingen vlogen de Franse soldaten de volgende woning binnen. Onder een vlierbos lag in de lommerd een kleine op de grond. Een soldaat greep het jongetje bij zijn voetjes vast en slingerde het de lucht in, terwijl de andere soldaat met zijn bajonet eronder sprong om het kind op te vangen.'* Gruwelijke oorlogsbeelden die we bij uitbreiding vandaag de dag nog horen vertellen.

Maarten Van Praet, de griffier-secretaris tijdens het Franse bestuur van het kanton Mol, liet in 1805 een nieuw gemeentehuis pal voor de kerk bouwen om aan te tonen dat in het land de openbare, burgerlijke macht vanaf nu op de eerste plaats kwam en niet meer de kerkelijke.

Als je in de Nieuwstraat staat, kijk je recht op de kerktoeren met ervoor het oude gemeentehuis, een bouwwerk dat in Franse stijl is gebouwd. Na de huidige renovatie komt er een modern toeristisch infopunt en men zal dan op de zolderverdieping opnieuw kunnen trouwen.



## 1830 - Onze onafhankelijkheid

De gemeente Mol is niet erg betrokken geweest bij de Septemberrevolutie in 1830. Ook niet wanneer koning Leopold I op 21 juli 1831 gekroond werd en later de andere koningen hun troon bestegen.

Maar er was eens een koningin... Mathilde heette ze. De vorstin reed op 4 september 2014 in haar koninklijke wagen met nummerplaat 2 door de Rode Kruislaan om aan het sportcomplex Den Uyt in onze wijk uit te stappen. Ze wilde aanwezig zijn op de atletiek- en gymnastiekwedstrijden van de Special Olympics die hier plaats hadden. Wat was het koninklijk bezoek een opsteker voor alle atleten en vrijwilligers!



Koningin Mathilde te midden van de atleten

De gemiddelde levensverwachting in 1830 bedroeg slechts 31 jaar en 5 maanden. De tuberculose was in die tijd de grote boosdoener bij de overlijdens.

Mol telde in 1830 iets meer dan 4700 inwoners, tegenwoordig is dat al opgelopen tot meer dan 38 000.

De meeste arbeiders verdienden toen 0,50 tot 1 frank per dag, wie gespecialiseerd was kreeg 2,50 frank. Vrouwen die buitenshuis werkten ontvingen doorgaans de helft van deze lonen. De broodprijs bedroeg 0,10 fr.

In 1832 werd de gulden vervangen door de Belgische frank.

## 4 mei 1895 - Een stoomtram puft door Ginderbroek

De verbindingswegen tussen Mol en omliggende gemeenten werden in het midden van de negentiende eeuw met kasseien verhard. Net voor en na de Tweede Wereldoorlog werden de meeste openbare wegen gebetonneerd of geasfalteerd.

België opende enkele jaren na zijn onafhankelijkheid de allereerste spoorweg op Europees vasteland. Het was de spoorlijn tussen Brussel en Mechelen die op 5 mei 1835 feestelijk werd ingewijd. Het zal nog bijna vijftig jaar duren eer op 5 juni 1879 de eerste trein stomend door het Mols Veld denderde en het station in gebruik werd genomen.

Maar al vlug daarna, reed vanaf 4 mei 1895 de stoomtram. De inwoners hoorden aan zijn puffend gestoom en zijn zissende stoomfluit het stalen ros al van ver aankomen. Hij sjokte rakelings langs de huizen van de Nieuwstraat en Ginderbroek en vanaf Borgerhout haastte hij zich langzaam over de Nete en voorbij de uitgestrekte en ongeschonden weiden en bossen naar Meerhout.

In de eerste helft van de 20ste eeuw was de tram werkelijk met het dagelijks leven van onze wijk helemaal vergroeid. De kleine man reed in volle vertrouwen met de 'Poephaan', een 'grand seigneur' met de trein. In 1950 werd de tramlijn naar Meerhout opgeheven en vervangen door een lijnbus.

De geschiedenis van de tram in Ginderbroek en van zijn talrijke trammannen zijn beschreven in *Zo leefde Ginderbroek*, nr. 10 a en b.



1979 – De optocht van de 100-jarige Jefke Guuter (Geuens) uit de Nieuwstraat, te midden van honderden toeschouwers. De nagebouwde tram door de vrijwilligers van de Borgerhoutsendijk, de Polder- en de Hooistraat, was een van de topwagens.

Een vierde belangrijke verkeersader door onze wijk is de Zuiderring die in 1984 tussen Lommel en Geel is aangelegd, op de scheiding van de natte Netevallei van Ginderboek en de droge zandgronden van Heidehuizen en Bel.

Ginderbroek is jammer genoeg jarenlang verdoken gebleven van een doorgedreven verkeersbeleid, zodat nu onze hoofdwegen niet meer van ons zijn: te onveilig om er te winkelen, te druk om er te fietsen en levensgevaarlijk om ze over te steken.

## 13 mei 1899 - De verschrikkelijke brandramp

(Verslag uit Het Annoncenblad van Moll van 20 mei 1899)

*Verleden Zaterdag rond half twee namiddag weerschalden de klaroenen der pompiers en het stormgeluid der brandklok, eenieder sprong buiten en weldra had men de verzekering dat in Genebroek een brandramp was uitgeborsten.*

*In den beginne dacht men dat de ramp geen groote uitbreiding zou nemen, doch het vuur aangehitst door eenen hevigen en schralen wind, deelde zich mede aan andere huizen, en op eenige ogenblikken waren tal van huizen in lichtlaie vlammen.*

*Het vuur ontstond in de stal van Jan Portaels, op den Berg, dat zich onmiddellijk aan huis meedeelde. Een rund en een geit bleven in den brand. Elkeen deed zijn uiterste best om het uitbreiden van het vuur te beletten, doch dit was vruchteloos, daar er in de nabijheid te weinig water was. Vijf brandspuiten waren ter plaatse: drie der gemeente, een van het Weldadigheidsgesticht en een van M. Van Hoof, burgemeester.*

*Het vernielend element werd krachtig bestreden. De pompiers-korpsen deden wonderen en legden de grootste blijken van moed en zelfopoffering aan den dag. Er waren nog armen te kort en eenieder sprong bij om in mate zijner krachten hulp te bieden. De geestgelijken, de wereldlijke overheden, de politieagenten en de gendarmen waren ter plaatse.*

*En ondanks de vereenigde krachten, ondanks al den moed, kon men het vernielend element niet tegenhouden.*

*Twee, drij huizen vlogen somstijds in eens aan. Jammerklachten, gehuil en geween lieten zich overal horen. Het was vreeselijk om zien hoe op afstanden van meer dan een kwart uurs alles buiten gedragen werd in het gedacht dat de vreeselijke ramp hen niet zou gespaard hebben. De woning van F. Immers, in Ginderbroek vatte eensklaps vuur langs de andere kant van de weg. Doch hier moesten al de krachten vereenigd worden, want hadde men daar het vuur niet den weg kunnen afsnijden, dan zou de ramp nog oneindig vreeslijker zijn geweest. De schade is groot.*

Tijdens deze brand van 13 mei 1899 werden 15 woningen in Hoogstraat en 2 in Ginderbroek helemaal vernield.



Een foto van 1903. Deze woningen op het einde van Den Berg (nu Hoogstraat) zijn op het nippertje ontsnapt aan het gloeiende vuur van 1899.

## 1914 – 1918 - De Eerste Wereldoorlog

Toen de Wapenstilstand op 11 november 1918 gesloten werd, telde Mol 57 gesneuvelde soldaten, waarvan 7 uit onze wijk.

Louis Verwimp (°1887) uit de Nieuwstraat werd dodelijk getroffen in Hofstade tegen Mechelen en overleed op 25 augustus 1914 in een veldhospitaal in het Klein Seminarie in Mechelen.

Als soldaat bij het 5e linieregiment sneuvelde Frans Robijn (°1887) van Ginderbroek in de nacht van 25 en 26 augustus 1914 tijdens de slag aan de molen van Rotselaar. Enkele dagen later heeft men in de Dijle zijn lijk gevonden, dat afgedreven was tot in Wespelaar bij Haacht.

Lieve De Bie (°1892) uit de Nieuwstraat was de zoon van veekoopman Pierre De Bie en Rosalie Van den Brande. Hij werd op 14 september 1914 dodelijk geraakt.

Louis Lenaerts (°1895) uit de Nieuwstraat was novice in het klooster van de Heilige Geest te Lier. Hij was brancardier in de 10e Compagnie van het Belgische Veldleger en sneuvelde op 25 april 1917 in Stavele.

Juliaan Heylen (°1894) uit de Nieuwstraat schreef op 2 november 1917 nog een brief naar zijn broer Dolf. Enkele dagen later werd hij in zijn hoofd getroffen door een Duitse scherpschutter. Hij werd afgevoerd naar een veldhospitaal in Hoogstede waar hij enkele dagen later, op 13 november 1917 overleed en begraven werd. Zijn familie liet hem in 1921 herbegraven in het familiegraf op het kerkhof van Mol (nu Boulevardpark).

Jules Raus (°1895) uit de Nieuwstraat was korporaal bij het 5de Linieregiment 1ste Compagnie en werd dodelijk getroffen op 14 oktober 1918. Hij overleed zestien dagen later in het hospitaal te Bourbourg. Op 3 september 1922 werd zijn lichaam naar Mol overgebracht en hier begraven.

Jan Gilis (°1895) uit de Nieuwstraat was ingelijfd bij de 2e Jagers te voet. Hij overleed in Riemst bij Gent op 4 november 1918, dus enkele dagen voor de Wapenstilstand.



Het glasraam in de kerk van Oeren in West-Vlaanderen is een gedachtenis aan de gesneuvelde Juliaan Heylen en is geschenken door zijn broer Alfons. Het is een afbeelding met een gebroken geweer als teken van: **Geen oorlogstuigen meer! Geen oorlog meer!**

## 1927 – Voetbalclub F.C. Standaard Ginderbroek

Tot de jaren 1960 hadden we in Ginderbroek nog vele cafés die teerden op vele volkssporten. Aan de hand van talrijke annonces in de plaatselijke weekbladen kunnen we hun groei, bloei en neergang gemakkelijk samenvatten.

Door de komst van de televisie, de personenwagen en het massatoerisme verdwenen bijna alle herbergen (vlak na de oorlog telde de wijk er nog een kleine twintigtal) en hierdoor hielden ook de volkssporten in snel tempo op en daarmee ook de hartslag van het wijkleven.

Tot aan de Tweede Wereldoorlog had bijna elke herberg een kegelbaan. Bij Anna van de Lim (Cornelissen) kon er bij gelegenheid zelfs een baan gelegd worden in hun danszaaltje. In de zomer was gegeten het Kempense mannenspel bij uitstek.

De duivenbond De Vrije Duif, al gestart in 1901, volgde bijna gedwongen haar lokalen: Bij Anna van de Lim, in Borgerhout, Bij Anna van Lier, Bij May tot ze in 2003 naar 't Meulenhof in Ezaart verhuisde. Geen volkssport die zo het dorpsbeeld heeft getekend als de talrijke duiventillen in de tuinen.

De cafésport in het bijzonder was het biljarten. In onze wijk had je twee biljartclubs: S.E.O.L. of Speel er op los, in zaal Borgerhout die zelfs nationaal bekend was. Je had ook nog biljartclub Café Ford bij Malvina van Fieneke Vod. Beide clubs floreerden vooral tussen 1950 en 1980.

De Vossenpijp was een oude handboogmaatschappij op de liggende wip. Ze was ontstaan op het Laar. Maar toen mulder Karel Nietvelt in 1927 café Borgerhout had gekocht, nam hij die schuttersgilde, waarvan hij bestuurslid was, mee naar Ginderbroek. De gilde overleefde de Tweede Wereldoorlog met moeite, maar had in de jaren 1960 nog een kleine opflakking.

Voetbalclub F.C. Standaard Ginderbroek, ontstaan in 1927, nam deel aan de nationale competitie tot 1945, toen er een fusie volgde met Mol Sport. (Zo leefde Ginderbroek, nr. 24)

De volleybalclub Ginvo zag in 1971 het levenslicht in het wijkcomité, maar stond al vlug op eigen benen. In 2010 fuseerde Ginvo met VC Mol of ex-Vabco, tot Molvoc.

Vanaf de jaren 1970 werd het sportcomplex Den Uyt in de Rode Kruislaan en De Biststraat gebouwd waar talloze sportclubs hun lokaal, trainingen en competitiewedstrijden hebben.

Jan en Louis Bergmans (ze woonden waar nu Fietsen Van der Veken is) op het terrein van F.C. Standaard Ginderbroek, dat gelegen was in de tip van de Oude Molenstraat en de Martelarenstraat (waar later de Molse Bouwmaatschappij sociale woningen heeft gebouwd). Op de achtergrond nog de bomen van de Martelarenstraat.



## 10 mei 1940 - Tweede Wereldoorlog



September 1944 – Jonge vrouwen uit de Nieuwstraat vierden de bevrijding op een Sherman van de eerste kolonne tanks die over de kasseien van Ginderbroek binnen denderd.

In de geschiedenisboeken over de Tweede Wereldoorlog komen doorgaans alleen maar de grote wapenfeiten voor.

In de reeks "Zo leefde Ginderbroek", nr. 29 van 1 tot 9 hebben we de mensen zelf hun verhalen laten vertellen wat hen in al die oorlogsjaren overkomen is. Het werd een brede waaier van korte verhalen.

De Tweede Wereldoorlog was een tijd van angst, honger en kou, van wreedheden, heldendaden en solidariteit in moeilijke omstandigheden. Ook van de uitbundige vreugde bij onze bevrijding op 13 september 1944 en van de thuiskomst van gedeporteerden, maar ook van het verdriet van de families van weerstanders die in de concentratiekampen waren achtergebleven.

Tijdens de razzia's van 8 maart en 21 juli 1944 werden een twintigtal leden van de verzetsorganisatie B.N.B opgepakt. Vooral weerstanders uit de toenmalige Veldstraat werden uit hun bed getrommeld en meegenomen.

Na de bevrijding besliste de gemeente op 1 januari 1948 ter nagedachtenis van en als huldeblijk voor de vele Molse gedeporteerden die niet meer zijn teruggekeerd, om de straatnaam Veldstraat te veranderen in Martelarenstraat.



De inhuldiging van het Martelarenpleintje in 2011 op de hoek van de Martelarenstraat en de Nieuwstraat met een gedenkplaat ter ere van de politieke gevangenen en een wand met de foto's van alle gedeporteerde Mollenaars, waarvan een tiental uit onze wijk.

## 5 juni 1969 - De start van het wijkcomité

Als titel van dit hoofdstukje hadden we ook een andere datum kunnen nemen, want er zijn vele verenigingen in leven geroepen die onze wijk 'slachtkracht', maar ook een 'thuisgevoelen' hebben gegeven.

Tot aan de Tweede Wereldoorlog en ook nog enkele jaren daarna, was Ginderbroek een echte volkse wijk met ontelbare winkeltjes en cafés, met de jaarlijkse kermis, de H. Doornprocessie en bedevaarten naar Scherpenheuvel, het Mannenkoor 'Zucht naar Kunst' van 1904 tot 1950 en de schuttersgilde Sinte-Barbara van 1907 tot 1955. Ze brachten telkens grootse feesten, volks amusement, volks verbonden acties en Breugeliaanse getint vermaak in hun armoedige leven.

Door de komst van de televisie, de eerste in Ginderbroek in 1954, verdwenen de herbergen zienderogen en er volgden dan de magere volkse jaren 1960. Iedereen voelde toen de leegte en de kaalheid in onze wijk. Gelukkig stonden toen dappere vrijwilligers op.

- 1954 Snit- en naaischool Baus-Van Hees in de Nieuwstraat, tot 1967
- 1957 Kleuterklasje in 'Huis ten Velde', tot 1959
- 1957 Het Rijpadschooltje
- 1967 Jeugddrumband Ginderbroek, tot 1982
- 1969 Wijkcomité Ginderbroek met zijn papieracties en wijkkrantjes
- 1971 Ginvo, volleybalclub Ginderbroek, in 2010 fusie Molvoc
- 1971 Ziekenzorg Ginderbroek, nu Samana
- 1974 Carnavalsgroep De Broekvrienden, laatste prins Alois I, 1985
- 1975 Het Reizend Volkstheaterke Ginderbroek, laatste optreden, 22 juni 1995
- 1983 Het Ontspanningscomité Ginderbroek, met zijn kermissen
- 1984 Het Kerstcomité: het Kersthuis en de kerstverlichting



Vrijwilligers van het Kerstcomité zingen Driekoningen ten voordele van het Kersthuis.

- 2006 Kunstig Ginderbroek, tot 2013
- 2007 Website [www.wijkginderbroek.be](http://www.wijkginderbroek.be)
- 2015 Facebook Ginderbroek ([www.facebook.com/wijkginderbroek](http://www.facebook.com/wijkginderbroek))
- 2023 Veerkrachtige dorpen: wijk Ginderbroek

Dit dorpskrantje geeft je een bondig overzicht van "Het Verhaal van Ginderbroek". Een breedvoerige samenvatting vind je op onze website: [www.wijkginderbroek.be](http://www.wijkginderbroek.be).

Maar het meest gedetailleerd verhaal van Ginderbroek kun je aantreffen in de tientallen 'gele' brochures van de reeks "Zo leefde Ginderbroek".

En natuurlijk, nog Lang Leve Ginderbroek!